

օրինակ խեղճութեան մը մէջ իրեն անարժան չերևնայ :

Սարիամ վախճալով որ չըլլայ թէ Յովհաննային անպարտական մահը ալ աւելի գրգռէ զժողովուրդն իրեն դէմ, ուզեց որ պատուհասը ծածուկ կերպով ի նստրայի աշտարակին մէջ կատարուի : Քաջութեամբ մահուան գործիքին վրայ ելաւ Սրէյ, ու հոն եղողներուն դառնալով՝ սրտաշարժ ձայնով մը խօսեցաւ հետերնին . բոլոր յանցանքը իր վրայ կը ձգէր, վասն զի չկըցաւ արժանաւոր կերպով հրաժարիլայն թագէն՝ որ իր աղետիցը պատճառ եղաւ . սակայն իմացուց դարձեալ թէ ահաչառ և արդարադատ ապագայն պիտի հուշակէր իր անմեղութիւնը, և դաւադրաց նենգութիւնը իմացուէր : Ատքը զգեստները հանել տուաւ, ու ինքը մէկ կողմանէ աղօթք կ'ընէր . և երբոր ամէն բան պատրաստուեցաւ, երկընցուց պարանոցը դահճին, և մէկ հարուածով մը գլուխը մարմնէն բաժնուեցաւ :

Ես կերպով վախճան ունեցաւ Յովհաննա Սրէյ, անգութ փառասիրութեան մը զոհ եղող օրիորդը : Սակայն անմեղութեան յիշատակը՝ մահուանէ ալ զօրաւորագոյն ազդեցութիւն կ'ունենայ . անուշահոտ ծաղիկ մըն է որ մեռնողին շիրմին վրայ՝ անոր տխուր մնացորդներէն կարծես թէ աւելի կենդանութիւն և գեղեցկութիւն կ'առնուի :

Հոս դրած պատկերնիս՝ Յովհաննայի կենացը վերջին վայրկեանները կը ներկայացընէ, զոր՝ մեղի ժամանակակից անուանի գաղղիացի նկարիչ մը, Տըլարոշ, պատահով վրայ առաւ, ու 1834ին Լըուեստահանդէսին մէջ դրնելով՝ ամենէն գովեստ ընդունեցաւ :

ՀՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Թուրք Լեւոնայեայ Պորթուսի

ՉՅԻՍՈՒՍԷ ՆԱԶՈՎՐԵՑԻՈՅ

Հռովմ Զէզարինի անունով դքսին պալատին դիւանի խորշից մէջ հետաքրքրական հնագիր նամակ մը գրտնուեցաւ լատիներէն լեզուաւ գրուած, զոր Լեւոնայեայ Պորթուս հրէաստանի կուսակալը Լըուեստահեմէն խրկէր է եղեր Հռովմայ Տիբերիոս կայսեր, Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի վարուցն և ընթացիցը վրայ համառօտ ու ճիշդ տեղեկութիւն մը տալով : Ինք առանց երաշխաւոր ըլլալով թըղթոյն վաւեր կամ հարազատ ըլլալուն, վստահանալով հրատարակչին անկեղծութեանն ու հաւատարմութեանը, կը թարգմանենք հոս զայն՝ ի գիտութիւն և ի քննութիւն կրօնասէր և հնագէտ ընթերցողաց :

« Իմացայ որ փափաք ունիս եղեր տեղեկութիւն մի առնուլ երևելի մարդու մը վրայօք . ուստի տեղն ի տեղը կը պատմեմ քեզի աս նամակիս մէջ : Ինչպէս որ գիտես՝ մարդ մը երևցաւ աս մեր ատեններս Յիսուս անունով, որ դեռ ինչուան հիմայ կ'ապրի մեծ առաքինութեամբ և բարի համբաւով, ու բոլոր ժողովուրդը յարգարէ առաքինութեան կը կոչէ զինքը : Երեն աշակերտքն ալ կ'ըսեն թէ ինքն է Լստուծոյ որդին՝ ստեղծող երկրի և երկնի և ամէն արարածոց . և յիրաւի, ով կայսր, ամէն օր անանկ զարմանալի բաներ կը պատմուին վրան որ մարդուն հաւտալը չիգար, ինչպէս՝ մէկ խօսքով մը միայն մեռելներուն յարութի տալ, հիւանդները բժշկել, տկարները զօրացընել :

Ինքը միջակ հասակով և վայելուչ դէմքով անձ մըն է . և անանկ վսեմ կերպարանք մը ունի, որ երեսը նայողը կը ստիպուի սիրել զինքը, և միանգա.

մայն պատկառիլ իրմէ : Վիխուն մա-
զերը երկու բաժնուած ինչուան ա-
կանջները և անկէ ալ դէպ'ի ուսերուն
վրայ ձգուած են : Ղակտին մէջ տեղը
ըստ սովորութեան նազովրեցւոյ փունջ
մը մազ ունի . ճակատը թէպէտ շիտակ
է , բայց զուարթ պարզութիւն մը կը նկա-
տես վրան . երեսը ամենեւին կնճռած չէ .
քիթը կանոնաւորեալ ձև մը ունի . նը-
մանապէս ռնգունքը և բերանն ալ հա-
մեմատ : Վթած և անոյշ նայուածք մը
ունի . աչքերը արևու պէս փայլուն և
լուսաւոր են , անանկ որ չկրնար մարդ
երկայն ատեն երեսը նայիլ : Յանգիմա
նելու ատենը վախ մը կը ձգէ դիմացի-
նին վրայ , իսկ խրատելու ժամանակ
կարեկից և ցաւակից կ'ըլլայ . ամենուն
ինքզինքը սիրցընել կու տայ . և պատ-
շաճ ծանրութեամբն հանդերձ միշտ
զուարթ է . կ'ըսեն թէ ամենեւին խըն-
տացած չէ , բայց պէտք եղած տեղը
երբեմն արտասուած : Քաղուկներն և
ձեռքերը խիստ վայելուչ են :

Ինտանեկան խօսակցութեանց մէջ
սիրելի և հաճոյական կերպ մը ունի ,
և թէպէտ այնպիսի առթից մէջ քիչ
անգամ երենայ , բայց ան ալ վայելուչ
կերպով : Շնորհալի և յատուկ դէմք
մը ունի , և քծագրութիւնը բոլորովին
նման է իր մօրը , որուն համար կ'ըսեն
թէ անանկ գեղեցիկ օրիորդ այս կողմերս
չէ տեսնուած : Եթէ մեծափառ տէ-
րութիւնդ ուզենայ այս մարդը տեսնել ,
հրաման տուր ինծի , և մէկէն խաւ-
րեմ' քեզի : Իր հանճարովի և իմաստու-
թեամբը բոլոր Երուսաղէմացիքը զար-
մացուցած է . առանց բան մը սորված ըլ-
լալու ամէն գիտութիւն և ուսմունք ունի .
միշտ բոկոտն ու բաց գլխով կը քա-
լէ . շատը վրան կը խնտան , բայց թէ
որ մէյնը հետը խօսին՝ զամենքը կ'ապ-
շեցընէ . ամենուն բերանն է թէ ասանկ
մարդ մը դեռ չէ տեսնուած աս կող-
մերս . և ինչպէս որ շատ անգամ լսեր
եմ հրէաներէն՝ դեռ մէկը գտնուած
չէ որ ասանկ սուրբ և ճշմարիտ սկըզ-
բունքներ սորվեցընէ : Շատ գիտուն և
իմաստուն հրէայք՝ անոյն մարդ մը

կը սեպեն զինքը և կը հաւատան իրեն ,
և շատերն ալ ընդհակառակն դիմացս
գէշ կը խօսին վրան ըսելով թէ տէրու-
թեանդ դէմ բաներ կը զրուցէ : Եւս-
պիսի նախանձոտ և չարասէր հրէից
վրայ շատ նեղացեր եմ : Եւսկէ զատ կ'ը-
սեն թէ դեռ մէկու մըն ալ տհաճութե-
պատճառ չէ եղած , հապա զամենքը գոհ
ըրած իր քաղցը վարմունքովը . ուստի
որոնք որ զինքը կը ճանչնան կամ տես-
նուած են հետը՝ իրենց հիւանդութիւն
ներէն բժշկուելու համար , ամենքն ալ
կը վկայեն թէ ինչ բարիք տեսած են
իրմէ : Սակայն այսու ամենայնիւ հնա-
զանդ եմ տէրութեանդ , և ինչ որ կը
հրամայես՝ պատրաստ եմ կատարելու :

ԼԵՆՏՈՒԼՈՍ ԳՈՐԼԻՈՍ

ԱՇԽԱՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Մարդոս բնական ամենեւն քաղաքներն
ու տեղումները :

Մարդուս կենդանեացմէ գլխաւոր
զանազանող բան մ'ալ իր ամէն կլի-
մայի շուտով յարմարին է : Յուրտ
տաք , թաց ու չոր՝ մարդուս կազմուած-
քին վրայ տարբերութիւն ընեն ալ նէ ,
բայց մարդս ուղածին պէս կրնայ անոնց
յարմարիլ : Եւ բանս թէ և մարդուս
բնական կազմուածքին կատարելութե-
նէն առաջ կու գայ , բայց կայ նաև ու-
րիշ գլխաւոր պատճառ մ'ալ , որ է իր
հնարագիւտ ճարտարութիւնը . անով
ոչ միայն կրնայ ինքզինքը բնութեան
յարձակմունքէն պահպանել , հապա
երբեմն ինչուան նաև զընդութիւնը ի-
րեն յարմարցընել : Եւսպէս ահա կը
տեսնենք որ երկրիս ամէն գօտիներու
տակ ալ մարդս կ'ապրի և կը սնանի .
ուր կենդանիք չեն՝ կամ շատ դժուա-
րաւ կրնան :

Հոս ընթերցողաց հետաքրքրութեա-
նը համար դնենք , Սկիանոսին երեսէն
առած մարդուս բնական ամենէն բար-
ձր քաղաքներն ու տեղումները :